

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu: Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony: I/2
Datum vytvoření: 6. 5. 2013
Autor: Mgr. Renáta Zbořilová
Určeno pro předmět: Český jazyk a literatura
Tematická oblast: Porozumění textům v kontextu literárního vývoje 20. a 21. století
Obor vzdělání: Obchodník (66-41-L/01) – 3. ročník
Název výukového materiálu: pracovní list **D 34**
Popis využití: ověření znalostí, práce s textem, porozumění textu, vyhledávání informací
Čas: 15 minut

VÝCHOZÍ TEXT k úkolům 1 – 4

Emil František Burian (1904 – 1959)

Pocházel z rodiny hudebníků, studoval na konzervatoři a už coby jedenadvacetiletý debutoval jako autor opery v Národním divadle. Ve 20. letech vytvořil soubor pro sborovou recitaci voiceband, s nímž uváděl např. Píseň písní, Máchův Máj, Havlíčkův Křest sv. Vladimíra aj. Závažná byla jeho spolupráce s rozhlasem v Brně i v Praze.

V sezóně 1933 až 1934 založil D 34 (letopočet byl do názvu brán vždy až z druhé poloviny sezóny) jako společensky angažované divadlo. Burianova dramaturgie vycházela převážně z dramatizací prozaických a básnických děl, pokud uváděl dramatickou tvorbu, většinou ji sám autorsky pronikavě aktualizoval (Molière, Shakespeare, Gorkij, Puškin, Goethe, Villon, Klicpera aj.).

Burianovo úsilí o lyrizaci divadla (poetické divadlo) a jeho koncepce syntetického divadla (využití všech prvků divadelní struktury, ale též světelné a filmové projekce) směřovaly k jevištní kompozici s metaforickým významem.

V roce 1941 bylo divadlo uzavřeno a E. F. Burian byl uvězněn. Po válce a po návratu z koncentračního tábora obnovil činnost svého divadla (D 46), vedl však i několik dalších scén, věnoval se žurnalistice a kulturně politické činnosti.

(Panorama české literatury; upraveno)

1. Na základě výchozího textu rozhodněte o platnosti tvrzení.

a) E. F. Burian je významnou osobností divadla 19. století.	ANO – NE
b) Když bylo E. F. Burianovi 20 let, založil voiceband.	ANO – NE
c) Název „Burianova“ divadla zůstal neměnný.	ANO – NE
d) Burian usiloval o divadlo společensky pasivní.	ANO – NE
e) Burian dramatizoval převážně klasická díla, která aktualizoval.	ANO – NE
f) Syntetické divadlo usiluje o propojení všech divadelních složek.	ANO – NE
g) Až do osvobození hrálo divadlo bez omezení.	ANO – NE

2. Vysvětlete význam těchto slov cizího původu:

a) koncepce	
b) syntetický	
c) žurnalistika	

3. Vzhledem ke kontextu výňatku uveďte vhodné synonymum k těmto slovům:

a) závažná	
b) převážně	
c) úsilí	

4. Jak lze v souladu s Pravidly také napsat jedenadvacetiletý?

a) 21tiletý	c) 21letý
b) 21ti letý	d) 20ti jednaletý

VÝCHOZÍ TEXT k úkolům 5 – 9

Burian Burianovi: Milý tatínku...

První burianovská monografie je tedy na světě. Nejde však o monografii v obvyklém slova smyslu. Jan Burian sestavil o svém otci E. F. Burianovi pozoruhodnou mozaiku ze stovek kamínků – dopisů, svědectví, vzpomínek, kritik, udání, vyhlášek, žádostí, studií i stránek soukromých deníků z let 1941-1959. (...)

Téměř dvacítka Janových dopisů otci je páteří knihy; syn reaguje na přečtené, svěruje se s vlastními problémy, neváhá vyslovit nesouhlas, vypráví doslova kuriózní historky (jako tu s Horníčkem). (...)

Jan Burian jako ***** autor řady knih různých žánrů zvolil méně obvyklou metodu. Doslova se prodral nekončícím materiálem a dokázal si vybrat: stihl vyzpovídat stále vzácnější pamětníky (J. Topol, A. Scherl, A. J. Liehm, L. Čechová); získat výstižnou charakteristiku situace EFB po návratu po válce, pádně vyslovenou Bořivojem Srbou; zveřejnit citlivé partie z otcova i matčina deníku (Zuzana Kočová jako by byla neustále přítomna, ale zároveň v pozadí).

Samozřejmě není možné zde upozornit na všechny zajímavé peripetie Burianova života a díla, s nimiž se lze setkat v této ojedinělé knize. Smysl pro humor, vtip, pointu i napětí se odráží v rozvrhu knihy do kapitol a kapitolek – včetně jejich názvů: *Upír socialistického realismu*, *Dopis o traktoru*, *Měl jsem být poučen*, *Umění nemusí být srozumitelné*, *Vzorná opereta*, *Ruším premiéry!*, *Despota a jeho herci* (láskyplné vzpomínky Kučírkové, Havelkové, Janouškové, Kopeckého, Brodského, Menšíka, Sováka, Racka).

Nežádoucí návraty E. F. Buriana jsou do světa čtenářů vypraveny s pozornou péčí – vazba, obálka, neznámé fotografie, rejstřík. Knihu konečně zdobí i zasvěcený doslov Přemysla Ruta.

5. Označte útvar, o který se jedná ve výňatku.

a) fejeton	c) odborný popis
b) recenze	d) výklad

6. Vypište z textu výraz pro publikaci věnovanou jednomu tématu.

.....

7. Označte tvrzení, které z výchozího textu nevyplývá.

- a) Titulek textu vyjadřuje příbuzenský vztah Jana Buriana k E. F. Burianovi.
- b) Základem knihy je skoro dvacet dopisů, které autor knihy adresoval svému otci.
- c) Kniha se věnuje osudům a umělecké činnosti E. F. Buriana před válkou.
- d) Zuzana Kočová je matkou Jana Buriana.

8. Které slovo patří do textu místo ***?**

a) zkušený	b) debutující	c) začínající

9. Co je to rejstřík?

.....

Zdroj:

GALÍK, Josef a kol. Panorama české literatury. Olomouc: Rubico, 1994.

BOKOVÁ, Marie. Burian Burianovi: Milý tatínku... [online]. [cit. 6.5.2013]. Dostupný na WWW: [http://www.galen.cz/idistrik/vydav/?PHPSESSID=ccc7edc8db504dfcdbc1ef53f21a6e1f&page\[attach\]=60&page\[book\]=4916](http://www.galen.cz/idistrik/vydav/?PHPSESSID=ccc7edc8db504dfcdbc1ef53f21a6e1f&page[attach]=60&page[book]=4916)